

BEHIŞTÎ SİNAN'IN MİHR Ü MÜŞTERÎ ADLI MESNEVİSİ

(İnceleme-Metin)

Hazırlayan: **Arzu Polat**

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 220

Edebiyat: 99

ISBN 978-625-7471-67-1

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2022

Hazırlayan: Arzu Polat

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Kitap Editörü: Hacı İbrahim Demirkazık

Sayfa Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Egokitap (Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Behiştî Sinan'ın Mihr ü Müşteri Adlı Mesnevisi (İnceleme-Metin-Dizin)

Hazırlayan: Arzu Polat ___ Editör: Hacı İbrahim Demirkazık (Doç. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

471 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 220) ___ Dizin var

ISBN 978-625-7471-67-1

1- Edebiyat 2- Mesnevi 3- Hamse

Bu kitap, 2017 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Sebahat DENİZ'in danışmanlığında Arzu POLAT tarafından savunulan "Behiştî Ahmet Sinan'ın (H. 917/M.1511-12) Mihr ü Müşteri Adlı Mesnevisi (İnceleme-Metin)" başlıklı doktora tezinin gözden geçirilerek düzenlenmesiyle kitaplaştırılmış halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

Tel.: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

BEHİŞTÎ SİNAN'IN MİHR Ü MÜŞTERİ ADLI MESNEVİSİ

(İnceleme-Metin-Dizin)

Hazırlayan: **Arzu Polat**

İçindekiler

KISALTMALAR.....	6
ÖN SÖZ.....	11

GİRİŞ

TÜRK EDEBİYATINDA MİHR Ü MÜŞTERİ VE MİHR Ü MÂH MESNEVİLERİ

A. Mihr ü Müşterî ve Mihr ü Mâh Mesnevilerinin Doğuşu ve Gelişmesi	15
1. Assâr-ı Tebrîzî (ö. 784/1382)'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si.....	18
2. Cemâlf-yı Dehlevî (ö. 942/1535)'nin <i>Mihr ü Mâh</i> 'i	21
B. Türk Edebiyatında Mihr ü Müşterî Mesnevileri.....	23
1. Hassan'ın <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si	24
2. Behiştî (ö. 917/1511-1512?)'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si.....	24
3. Münîrî (ö. 927/1521)'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si	24
4. Ağacan b. Emir Hüseyin'in <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si.....	33
5. Pîr Mehmed Azmî'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si.....	33
6. Kiçi Mirzâde Seyyîd Yahyâ Mîrî (ö. 1008/1599)'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si	33
7. Ümmü Veled-zâde Ali b. Abdülazîz (ö. 980/1572)'in <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si	35
8. Molla Mâşîzâde Dervîş Fikrî (ö. 992/1584)'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si...35	
9. Lokmân b. Seyyîd Hüseyin (ö. 1010/1601)'in <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si	35

C. Türk Edebiyatında Mihr ü Mâh Mesnevileri.....	35
1. Kıyâsî'nin <i>Mihr ü Mâh</i> 'ı.....	36
2. Gelibolulu Âlî (ö. 1008/1599)'nin <i>Mihr ü Mâh</i> 'ı.....	37
3. (Çorlulu) Zarîfî (ö. 1623)'nin <i>Mihr ü Mâh</i> 'ı.....	38

BİRİNCİ BÖLÜM

BEHİŞTÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBİ ŞAHSİYETİ

A. Hayatı.....	39
B. Eserleri.....	49
1. Hamse.....	49
2. Behiştî Târîhi / <i>Tevârih-i Âl-i Osman</i>	60
3. <i>Behiştî Dîvânı</i>	61
4. Behiştî'nin <i>Mevlid-i Şerîf</i> 'i.....	61
C. Edebi Şahsiyeti.....	63
1. II. Bayezid Döneminde Edebi Muhit.....	63
2. Behiştî'nin Şiir ve Şair Hakkındaki Görüşleri.....	64
3. Behiştî'nin Edebi Tarzı.....	67

İKİNCİ BÖLÜM

MİHR Ü MÜŞTERÎ İNCELEMESİ

A. <i>Mihr ü Müşterî</i> 'nin Yazılış Sebebi.....	73
B. Şekil Özellikleri.....	81
1. Nazım Şekli.....	81
2. Vezin.....	85
3. Kafiye ve Redif.....	90
C. Dil ve Üslup Özellikleri.....	101
1. Eski Anadolu Türkçesi Özellikleri.....	101
2. Diğer İmla Hususiyetleri.....	103
3. Arkaik Kelimeler.....	104
4. Deyimler ve Atasözleri.....	109
Ç. Edebi Sanatlar.....	115
D. Muhteva Özellikleri.....	126
1. Astronomik Unsurlar.....	126
a. <i>Gezegenler (Seyyâreler)</i>	130

b. <i>Burçlar</i>	137
c. <i>Yıldızlar</i>	140
d. <i>Astronomik Hadiseler</i>	143
2. Güzellik Unsurları.....	146
3. Örf, Adet, İnanç ve Sosyal Hayat.....	160
E. Tahkiye.....	209
1. Şahıslar.....	209
2. Zaman.....	215
3. Mekan.....	216
4. Olay.....	217
F. <i>Mihr ü Müşterî</i> Hikayesinde Yer Alan Bazı Kahramanların İnan Tarih ve Edebiyatındaki Karşılıkları.....	219
G. <i>Mihr ü Müşterî</i> Hikayesinin Özeti.....	223
H. Assâr ve Münîrî'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'si İle Behiştî'nin <i>Mihr ü Müşterî</i> 'sinin Mukayesesi.....	241

SONUÇ.....	249
------------	-----

KAYNAKÇA.....	255
---------------	-----

MİHR Ü MÜŞTERÎ'NİN METNİ ÜZERİNE	265
---	-----

A. Nüshanın Tanıtımı.....	265
1. Nüshanın Tavsifi.....	265
2. Yazma Nüshanın Özellikleri.....	267
B. Metin Kuruluşunda Takip Edilen Yol.....	269
1. Türkçe Kelime ve Eklerin İmlası.....	269
2. Arapça ve Farsça Ek, Kelime ve Terkiplerin İmlası.....	271
3. Transkripsiyon Sistemi ve Metin Kuruluşunda Dikkat Edilen Bazı Teknik Özellikler.....	272

ÇEVİRİYAZI METİN / MİHR Ü MÜŞTERÎ	275
--	-----

ÖZEL ADLAR DİZİNİ	469
--------------------------------	-----

Ön Söz

Türk edebiyatı tarihi içinde klasik Türk edebiyatı, kendi içinde kural-ları olan ve belirli bir söyleyiş tarzının en belirgin şekilde yakalandığı dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönem içinde şairlerin di-
vanlarının yanı sıra diğer eserleri de önemli bir yer tutmaktadır. Bu eserler içinde en dikkat çekenlerden biri ise mesnevilerdir. Aslında bir nazım şekli olan mesnevi müstakil eserlerin yazımında sıklıkla kul-lanılmış, bazı eserler bu nazım şeklinin adıyla anılmıştır. Bu itibarla mesneviler kimi zaman şairin divanı içinde kimi zaman ise müstakil bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle müstakil bir eser ola-rak karşımıza çıkan mesneviler, yalnızca bir nazım şekli olmaktan çok daha fazlasını ifade etmektedirler. Bu itibarla mesnevi yazmak zaman içinde klasik şairler için büyük bir önem arz eder olmuştur.

Klasik edebiyat dahilinde zamanla mesnevilerle ilgili bir gelenek daha oluşmuş ve *hamse* geleneği ortaya çıkmıştır. Buna göre beş mesnevinin bir araya gelmesiyle oluşan külliyata *hamse* denilmekteydi ve *sâhib-i hamse* olmak klasik şaire büyük bir itibar kazandırmakta idi.

Behiştî (ö. 917/1511-12?)'nin *Hamse*'si ise kaynaklarda, hakkında çeşitli ihtilafların bulunduğu bir eser olarak yer almakta idi. Eserin varlığı hakkında şüpheler olduğu gibi eseri oluşturan mesneviler

hakkında da kesin bilgiler yoktu. Bu sebeple şüpheleri gidermek adına Behiştî'nin *Mihr ü Müşterî*'si çalışmaya konu olarak seçilmiştir. Bu sayede hem *Hamse* hakkında hem de *Hamse*'nin elde ettiğimiz bilgilere göre kaleme alınan ilk mesnevisi olan *Mihr ü Müşterî* hakkında daha doğru hükümler ortaya konmaya çalışılmıştır. Böylece Türk edebiyatının *Hamse* sahibi şairi Behiştî ve *Hamse*'sini oluşturan mesnevilerden biri olan *Mihr ü Müşterî* hakkında edebiyat tarihi açısından daha doğru bir değerlendirmenin yapılabilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Behiştî ve *Mihr ü Müşterî*'si ile ilgili olarak yaptığımız bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş kısmında *Mihr ü Müşterî* ve *Mihr ü Mâh* mesnevilerinin doğuşu ve gelişimi hakkında bilgi verilmiş ve Fars edebiyatındaki ilk *Mihr ü Müşterî* ve *Mihr ü Mâh* mesnevileri tanıtılmaya çalışılmıştır. Daha sonra da Türk edebiyatında bugüne kadar tespit edilebilen *Mihr ü Müşterî* ve *Mihr ü Mâh* mesnevileri hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde, incelediğimiz eserden elde ettiğimiz bilgiler çerçevesinde Behiştî'nin hayatı, eserleri ve edebi şahsiyeti hakkında bir değerlendirme yapılmış ve bu sayede bugüne kadar kaynaklarda eksik ya da yanlış verilen bilgiler düzeltilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde ise şairin verdiği bilgiler doğrultusunda *Mihr ü Müşterî*'nin ve *Hamse*'nin yazılış sebebi belirlenmiştir. Daha sonra eser şekil, dil ve üslûp, edebi sanatlar ve muhteva özellikleri bakımından incelenmiş ve bu sayede eser hakkında daha sağlıklı hükümler ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Şekil özellikleri başlığı altında eser nazım şekli, vezin, kafiye ve redif bakımından incelenmiştir. Dil ve üslûp özelliklerinde ise eserin dönemin dil özelliklerini yansıtan hususları ve şairin üslûp özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Edebi sanatlar başlığı altında ise şairin eserde kullandığı edebi sanatlar örnekleriyle gösterilip izah edilmiştir. Muhteva özelliklerinde

ise eserde kişi adlarının astronomik unsurlardan alınması sebebiyle başta astronomik unsurlar olmak üzere, eserde yer alan deyimler ve atasözleri, güzellik unsurları, örf, adet, inanç ve sosyal hayat unsurları belirlenmeye çalışılmıştır. Tahkiye bölümünden sonra hikayede yer alan kahramanların İran tarih ve edebiyatındaki karşılıkları belirlenmeye çalışılmış daha sonra da *Mihr ü Müşterî* hikayesinin özeti verilmiş ve Behiştî'nin eseri ile Assâr-ı Tebrîzî (ö.784/1382) ve Münîrî (ö.927/1521)'nin aynı adlı eserlerinin kısa bir mukayesesi yapılmıştır.

Sonuç bölümünde eserin incelenmesi sonucunda elde edilen bilgiler ortaya konulmuştur.

Mihr ü Müşterî'nin Metni Üzerine başlığı altında ise öncelikle eserin bilinen tek yazma nüshası olan Ushaw College Church'teki nüshasının tavsifi yapılmıştır. Daha sonra da metin oluşturulurken Türkçe ek ve kelimelerin imlası ile Arapça ve Farça terkip, kelime ve eklerin imlası hususunda dikkate alınan özellikler açıklanmıştır. Transkripsiyon sistemi ve metin kuruluşunda dikkat edilen bazı teknik özellikler başlığı ile de nüshada yerleri karışmış olan varaklar ile ilgili bilgi verilmiş ve eserde kullanılan transkripsiyon sistemi açıklanmıştır.

Çeviriyazı Metin/*Mihr ü Müşterî* başlığı altında ise eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Dizin bölümünde ise metinde geçen özel adlar beyit numaraları ile sıralanmıştır.

Türk kültürünün bir yönüne az da olsa ışık tutabilmek ümidiyle uzun süren bir çalışma neticesinde ortaya koyduğumuz çalışmamızda elimizden gelenin en iyisini yapmak arzusuyla ve kusurlarımızın affedileceği dileğiyle çalıştık.

Hamse'nin varlığından bizleri haberdar eden sayın Prof. Dr. Ersen Ersoy'a; bu eseri çalışmamız için bizi bilgilendiren, metni oluştururken hiçbir yardımı esirgemeyen ve çalışmayı hazırlarken

aynı şairin başka bir mesnevisini konu alan çalışmasını örnek aldığım kıymetli arkadaşım Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği'ne; metnin okunması esnasında sıkıntılı hususlarda bilgisine başvurduğumuz sayın Doç. Dr. Hasan Kaya'ya; doktora eğitimimiz süresince kendisinden ilmi çalışma metodunu öğrendiğimiz, sabırla ve özenle çalışmayı kendine şiar edinmiş ve bu sayede genç akademisyenlere de örnek olan sayın hocam Prof. Dr. Nihat Öztoprak'a teşekkür eder, saygılar sunarım.

Sabırlı ve anlayışlı yaklaşımıyla çalışmanın tamamlanabilmesi için her fırsatta bizi teşvik eden, çalışma süresince karşılaştığımız her müşkülü halletmeye uğraşan, çalışmamızın en az hata ile bitirilmesi için titizlikle uğraşan çok kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Sebahat Deniz'e şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim.

Son olarak sevgisini ve desteğini her daim hissettiğim aileme özellikle babam S. Ahmet Coşkunyürek'e, eşim Ömer Polat'a, sevgili çocuklarım Gülfem ve Ahmet Polat'a teşekkür ederim.

Kaynakça

- AÇIKGÖZ, Namık, “Tezkirelere Göre 16. Asrın Sonuna Kadar Türk Edebî Kültür Hayatı, *Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler*, Haz.: Mehmet Kalpaklı, Yapı Kredi Yay., İstanbul 1999, 413-420.
- AHMED CEVDET (Haz.), *Evlîya Çelebi Seyahatname*, I-II, İkdâm Matbaası, Dersaadet 1314/1896.
- AKAR, Metin, *Türk Edebiyatında Manzum Miracnameler*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1987.
- AKKUŞ, Metin, *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası Edebi Türler ve Tarzlar*, Fenomen Yay., Erzurum 2008.
- AKMAN, Eyüp, “Türk Mitolojisi ve Halk Şirinde ‘Sarı/Kızıl Öküz İnancı’”, *Türkiyat Mecmuası*, İstanbul 2012, XXII, 1-16.
- AKMANDOR, Ayten, *Münîri ve Mihr ü Müşteri Mesnevisi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara 1983.
- AKSOY, Hasan, “Bihiştî Ahmed Sinan Çelebi”, *DİA*, İstanbul 1992, VI, 144-145.
- AKSOY, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, I-II, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1998.
- AKÜN, Ömer Faruk, “Divan Edebiyatı”, *DİA*, İstanbul 1994, IX, 389-427.
- ALTUNER, Nuran, “Klasik Türk Edebiyatında Helva Sohbetleri Konusu”, *Prof. Dr. Abdülkadir Karahan Anısına I. Uluslararası Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, İBB, İstanbul 2007, 93-104.
- AMASYALI, Güner, *Zarîfi'nin Mihr ü Mâh Mesnevisi*, Basılmamış Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniv., Edebiyat Fakültesi, Türkoloji Bölümü, İstanbul 1953.

- ANBARCIOĞLU, Meliha Ülker, “Türk ve İran Edebiyatlarında Mihr ü Müşterî Mesnevileri”, *Türk Tarih Kurumu Belleten*, XLVII, 188, Ankara 1984, 1151-1189.
- _____, “Kıyâsî'nin Mihr ü Mâh Mesnevisi”, *Erdem*, II/4, Ankara 1986, 87-170.
- _____, “Mihr ü Mâh Kıssası”, *İran Şehinşahlığı'nın 2500. Kuruluş Yıldönümüne Armağan*, İstanbul 1971, 1-54.
- ARISAN, Kazım, ARISAN GÜNAY, Duygu (Haz.), *Abdülaziz Bey Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1995.
- ARSLAN, Mustafa, “Türk Edebiyatında Mihr ü Müşterî Mesnevileri Ve Mirî'nin Mihr ü Müşterî'si”, *Turkish Studies*, Volume 4, Issue 7, Fall 2009, 113-132.
- ARTUN, Erman, *Ansiklopedik Halk Bilimi/Halk Edebiyatı Sözlüğü Terimler-Motifler-Kavramlar*, Karahan Kitabevi, Adana 2014.
- _____, *Türk Halk Bilimi*, Kitabevi Yay., İstanbul 2005.
- ASGAR Dilberpür, “Türk Edebiyatında Nizâmî'nin Takipçileri ve Hamsesine Nazire Yazanlar”, Çev.: M.Fatih Köksal, *Klasik Türk Şiiri Araştırmaları*, S. 8, 199-238.
- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, *Behiştî Ahmed Sinan'ın (ö. 917/1511-12?) İskender-Nâme'si (İnceleme-Metin)*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniv. Türkiyat Araştırmaları Ens., İstanbul 2014.
- AYDEMİR, Yaşar, *Behiştî Divanı*, MEB Yay., Ankara 2000.
- AYGÜN, Zeynel Abidin, *Behiştî'nin Leyla vü Mecnun Mesnevisi (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Basılmamış Doktora Tezi, Adana 1999.
- AYNUR, Hatice, *Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları, Tezler, Yayınlar, (Haberler Toplu Sayı 1990 – 2005)*, HAB Yay., İstanbul 2005.
- BABA, M. Okan, *Mihr ü Müşterî, Hassân: vr.33b-39b*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1986.
- BABINGER, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Çev.: Coşkun Üçok, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1982.
- BAHİR, Şelçuk (Haz.), *Nâli Mehmed Efendi Tuhfetü'l Emsâl (İnceleme-Metin-Dizin)*, <http://ekitap.kultur.gov.tr/dosya/1-292430/h/nali-mehmed-efendi---tuhfetul-emsal.pdf>, E.T.: 23.11.2013.
- BAYRAM, Yavuz (Haz.), *Amasya'ya Vali Osmanlı'ya Padişah Bir Şair Adlı Sultan İkinci Bâyezîd*, Amasya Valiliği Yay., Amasya 2009.
- BİLGİN, Azmi, “Mihr ü Müşterî”, *DİA*, XXX, İstanbul 2005, 28-29.
- BİLGİN, Orhan, “Assâr-ı Tebrîzî”, *DİA*, III, İstanbul 2005, 504.

- BURSALI MEHMED TAHİR EFENDİ, *Osmanlı Müellifleri 1299-1915*, I-II-III, Haz.: İsmail Özen, Meral Yayınevi, İstanbul 1975.
- CANAN, İbrahim, *Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte*, I-XVIII, Akçağ Yay., Ankara 1995.
- CANIM, Rıdvan, *Divan Edebiyatında Türler*, Grafiker Yay., Ankara 2010.
- _____, (Haz.), *Latîfi Tezkiretü'ş-Şuârâ ve Tabsıratu'n-Nuzama, (inceleme-metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2000.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet, *Necatî Bey Divanının Tahlili*, Kitabevi Yay., İstanbul 2001.
- _____, *Divanlar Arasında*, Umran Yay., Ankara 1981.
- ÇELEBİOĞLU, Âmil, *Türk Edebiyatı'nda Mesnevî (XV. yy.'a kadar)*, Kitabevi Yay., İstanbul 1999.
- _____, (Haz.), *Muhammediye*, I, MEB Yay., İstanbul 1996.
- ÇELİK, Ülkü, *Ali-Şir Nevâyî Leylî vü Mecnûn*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1996.
- ÇETİN, Nihad M., “Arûz”, *DİA*, İstanbul 1991, III, 424-437.
- ÇETİNDAG, Yusuf, *Ali Şir Nevâî'nin Osmanlı Şiirine Etkisi*, Kültür Bak. Yay., Ankara 2006.
- ÇİÇEKLER, Mustafa “Mesnevî”, *DİA*, Ankara 2004, XXIX, 320-321.
- ÇORAK, Reyhan, *Klasik Edebiyatta Sevgilide Göz, Kirpik ve Kaş Üzerine Benzetmeler*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Ankara 2002.
- DEMİREL, Şener (Haz.), *Behiştî'nin Heft Peyker Mesnevisi*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1-75506/behisti-sinan-celebi---heft-peyker.html>, E.T.: 26.10.2013.
- DENİZ, Sebahat, *Tecelli [Aşkın Bitmeyen Çilesi] Gülendâm ü Küeyt (Risâle-i Râz)*, Duyap Yayıncılık, İstanbul 2006.
- _____, “Dûbeyt (Dûbeytî) Hakkında”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, İstanbul 2006, XIV, 77-100.
- _____, “Divan Şiiri Güzelinin Saç Rengi”, *Saç Kitabı*, Editör: Emine Gürsoy Naskali, Kitabevi Yay., İstanbul 2004, 262-314.
- _____, *16. Yüzyıl Bazı Divan Şairlerinin Türkçe Divanlarında Kozmik Unsurlar (Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî Beg, Nev'î, Yahya Beg)*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniv., Türkiyat Araştırmaları Ens., İstanbul 1992.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 2000.
- DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1999.

- EBÛ ABDİLLAH MUHAMMED İBN İSMÂİL EL BUHÂRÎ, *el-Câmi'üs-Sahîh*, Çev.: Mehmed Sofuoğlu, I-XVII, Ötüken Yay., İstanbul 1987.
- EBÛ CAFER MUHAMMED B. CERİR ET-TABERÎ, *Taberî Tefsiri*, Çev.: Kerim Aytekin, Hasan Karakaya, I-IX, Hisar Yay., İstanbul 1996.
- EBU'L HÜSEYİN MÜSLİMU'BNU'L-HACCÂC EL-KUŞEYRÎ EN-NİYSÂBÛRÎ, *Sahîh Müslim*, Çev.: Mehmed Sofuoğlu, I-VIII, İrfan Yay., İstanbul 1974.
- EKİNCİ, Ramazan, Behiştî Mahlaslı Şairlere Ait Mevlidler 1: Behiştî Ahmed Sinan'ın Mevlid-i Şerîfi, *Sufî Araştırmaları*, X, 17-79.
- EL-FERGÂNÎ / KADIZÂDE ER-RÛMÎ, *Astronominin Özeti ve Göğün Hareketlerinin Esasları=Cevami İlm en-Nücum ve Usûl el-Harekât es-Semâviyye/Şerhu'l-Mûlahhas fi İlmi'l-Hey'e*, Çev.: Yavuz Unat, Ömer Türker, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2012.
- ELMALILI M. HAMDÎ YAZIR, *Hak Dini Kur'an Dili*, Sadeleştirenler: İsmail Karaçam vd., I-X, Akçağ Yay., Ankara 1990.
- ERDEM, Sadık (Haz.), *Râmiz ve Âdâb-ı Zuraîs*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994.
- ERDOĞAN, Mehtap, *Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili*, Kitabevi Yay., İstanbul 2013.
- ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul 2000.
- ERİŞEN, Gülgün, “Bursalı Rahmî'nin Gül-i Sad-berg'i”, *DTCF Türkojî Dergisi*, X, 284-315.
- ERKAN, Mustafa, “Hatiboğlu”, *DİA*, XVI, İstanbul 1997, 461-462.
- ERSOY, Ersen, “II. Bayezit Devri Şairlerinden Behiştî'nin Hamsesi”, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Manisa 2011, IX, S. 2, 254-258.
- EVLİYA ÇELEBİ, *Seyahatname*, Haz. Ahmed Cevdet, İkdâm Matbaası, Dersaadet 1314/1896.
- EYÜBOĞLU, E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*, Doğan Kardeş Mat., İstanbul 1973.
- GELİBOLULU ÂLİ MUSTAFA EFENDİ, *Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısım*, Haz. Mustafa İsen, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994.
- GİBB, E. J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi*, I-II, Çev. Ali Çavuşoğlu, Akçağ Yay., Ankara 1999.
- GÖRE, Zehra “Kerem Kasidelerine Dair”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi 15. yıl Prof. Dr. Hüseyin Ayan Özel Sayısı*, Erzurum 2009, XV, S. 39, 919-957.
- İŞİN, Mary Priscilla, *Osmanlı Mutfak Sözlüğü*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2010.

- İBRAHİM HAKKI (ERZURUMLU), *Marifetname*, Sadeleştiren: Turgut Ulusoy, I-IV, Bahar Yayınevi, İstanbul 1974.
- İPEKTEN, Haluk, *Divan Edebiyatında Edebî Muhitler*, MEB Yay., İstanbul 1996.
- _____, vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.
- _____, *Eski Türk Edebiyatı Edebî Bilgiler, Nazım Şekilleri-Aruz Ölçüsü*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Ders Notları, Erzurum 1986.
- İSEN, Mustafa, vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara 2003.
- İSEN, Mustafa, “Divan Edebiyatında Mahlaslı Şairler”, *Ötelerden Bir Ses*, Akçağ Yay., Ankara 1997, 195-220.
- _____, (Haz.), *Sehi Bey Tezkiresi Heşt-Behişt*, Akçağ Yay., Ankara 1998.
- _____, (Haz.), *Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısım*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994.
- İZ, Fahir, *Eski Türk Edebiyatında Nesir*, Osman Yalçın Mat., İstanbul 1964.
- KANAR, Mehmet, “Firdevsî”, *DİA*, XIII, İstanbul 1997, 125-127.
- _____, “Nizâmî-i Gencevî”, *DİA*, XXXIII, İstanbul 1997, 183-185.
- KARA, Hüseyin, *Mihr ü Müşteri, Hassân: vr.13b-20a*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1986.
- KATİP ÇELEBİ, *Keşfü'z-Zunûn An Esâmî'l-Kütübi ve'l-Fünûn*, I-IV, Çev.:Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2007.
- KAYA, Bayram Ali, “Klasik Türk Şiirinde Gömlek”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, İstanbul 2006, XV, 149-200.
- KAYA, Hasan ve H. İ. Demirkazık, *Mahzenü'l-Esrâr, Behiştî Ahmed (İnceleme-Metin)*, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2022.
- KAYTAZ, Fatma, *Behiştî Târîhi (791-907 / 1389-1502) (Giriş, Metin, Dizin)*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniv., Türkiyat Araştırmaları Ens., İstanbul 2011.
- KILIÇ, Filiz (Haz.), *Aşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ (İnceleme-Metin)*, I-II-III, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay., İstanbul 2010.
- KİBAR, Osman, *Türk Kültüründe Ad Verme Kişi Adları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*, Akçağ Yay., Ankara 2005
- KOCABAŞ, Savaş, ERYARSOY, M. Beşir (Çev.), *İbn Kesir Tefsiri Tam Metin*, I-IV, Polen Yay., İstanbul 2011.

- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Edebiyat Yay., Ankara 1964.
- KOÇU, Reşad Ekrem, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Sümerbank Kültür Yay., Ankara 1967.
- KOŞAY, Hamit Zübeyr, *Türk Dügünleri Üzerine Mukayeseli Malzeme*, Maarif Matbaası, Ankara 1994.
- KUR'ÂN-I KERİM VE ME'ÂLİ, Haz.: Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin, Diyanet İşleri Baş. Yay., Ankara 2003.
- KURNAZ, Cemal, *Eski Türk Edebiyatı*, Gazi Kitabevi, Ankara
- KURNAZ, Cemal, TATÇI, Mustafa (Haz.), *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî (Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri)*, I-II, Bizim Büro Yay., Ankara 2001.
- KURNAZ, Cemal (Haz.), *Ahmet Talat Onay Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1993.
- _____, *Eski Türk Edebiyatı*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- KUT, Günay, "British Museum'daki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tevâ'if-i Aşere'den Tâ'ife-i Bektaşiyân", *Yazmalar Arasında*, Simurg Yay., İstanbul 2005.
- _____, "Ali Şîr Nevâî", *DİA*, II, İstanbul 1997, 449-453.
- _____, "Mihr ü Müşteri", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergah Yay., İstanbul 1986, IV, 333-335.
- _____, *Heşt Bihişt Sehi Beg Tezkiresi*, Harvard Üniversitesi Basımevi, Harvard 1978.
- KUTLUK, İbrahim (Haz.), *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ*, I-II, TTK Yay., Ankara 1981.
- KÜLEKÇİ, Numan, *XI-XX. Yüzyıllar El Yazması Metinler ve Özetleriyle Mesnevi Edebiyatı*, I-II, Aktif Yayınevi, İstanbul 1999.
- _____, *Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar*, Akçağ Yay., Ankara 1995.
- KÜLTÜRAL, Zuhâl, BEYRELİ, Latif, *Şerifi Şehnâme Çevirisi*, I-IV, TDK Yay., Ankara 1999.
- LEVEND, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yay., Ankara 1988.
- _____, *Divan Edebiyatı Kelimeler, Remizler, Mazmunlar, Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1984.
- _____, "Divan Edebiyatında Hikaye I", *TDAY Belleten*, TDK Yay., Ankara 1967, S. 266, 71-117.

- _____, *Ali Şîr Nevâî Hayatı, Sanatı ve Kişiliği*, I, TTK Basımevi, Ankara 1965.
- _____, *Ümmet Çağı Edebiyatı*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1962,
- _____, *Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Leyla ve Mecnun Hikayesi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara 1959.
- _____, "Türk Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Yazan Şairler", *TDAY Belleten*, Ankara 1957, 105-113.
- MACİT, Muhsin, "İlk Klasik Dönem (1453-1600) Şiir", *Türk Edebiyatı Tarihi*, II, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., İstanbul 2007.
- _____, *Divan Şiirinde Ahenk Unsurları*, Kapı Yay., İstanbul 2005.
- MEHMED SÜREYYA, *Sicill-i Osmanî*, I-VI, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996.
- MENGİ, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara 2000.
- MERMER, Ahmet vd., *Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Akçağ Yay., Ankara 2006.
- MİNORSKY, Vladimir, *A Catalogue of Turkish Manuscripts and Miniatures*, Dublin 1958.
- MURTEZÂ MÜDERRİS-İ GİLÂNÎ (Haz.), *Abdurrahman-ı Câmî, Heft Evreng*, Tahran 1337.
- NASKALİ, Esko, "Sâsânîler", *DİA*, XXXVI, İstanbul 2009, 174-176.
- OKUMUŞ, Ömer, "Câmî Abdurrahman", *DİA*, VII, İstanbul 1993, 94-99.
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, I-II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.
- ÖZDOĞAN, Neslihan, *Mihr ü Müşteri, Hassân: vr. 1b-13a*, Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul 1982.
- ÖZEL, M. Emin, SAYGAÇ, Talat, *Gökyüzünü Tanıyalım*, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Ankara 1997.
- ÖZSOY, Nasrullah, *Mihr ü Müşteri, Hassân: vr. 20a-26b*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1986.
- ÖZTOPRAK, Nihat, "Divan Siirinde Güzelin Saç Kokusu", *Saç Kitabı*, Editör: Emine Gürsoy Naskali, Hilal Oytun Altun, Kitabevi Yay., 315-334, İstanbul 2004.
- _____, "Divan Şiirinde Güzelin Saç Rengi", *Saç Kitabı*, Editör: Emine Gürsoy Naskali, Hilal Oytun Altun, Kitabevi Yay., 240-261, İstanbul 2004.

- _____, “Divan Şiirinde Osmanlı Geleneğinin İzleri”, *Türk Kültürü*
İncelemeleri Dergisi, TİSAV, İstanbul 2000, III, 155-168.
- _____, “Halk ve Divan Şiirinde Cinaz Sanatının Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, TİSAV, İstanbul 2000, I, 155-174.
- _____, *Cân u Cânân*, Türk Gençlik Vakfı Yay., İstanbul 2000.
- _____, *Klasik Türk Edebiyatında Manzum Yüz Hadisler*, Marmara Üniv., Türkiyat Araştırmaları Ens., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993.
- ÖZTÜRK, Mürsel, vd., (Haz.), *Mütercim Âsım Efendi Burhân-ı Kâtı*, TDK Yay., Ankara 2000.
- ÖZTÜRK, Mürsel, *Farsça Dilbilgisi*, Murat Kitapevi Yay., Ankara 1995.
- PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I-III, MEB Yay., İstanbul 1971.
- PALA, İskender, *Akademik Divan Şiiri Araştırmaları*, LM Yay., İstanbul 2003.
- _____, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1998.
- _____, (Haz.), *Nâbî Hayriyye*, Bedir Yay., İstanbul 1989.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Arkadaş Yay., Ankara 1995.
- RAŞİDÎ, SEYYİD HUSAMEDDİN, *Mesnevî-i Mihr ü Mâh, Cemâlî-yi Dehlevî, ez İntişarat-ı Merkez-i Tahkikat-ı Farisî-yi İnan ve Pakistan*, Ripan Basımevi, Lahor 1974.
- RİYÂZÎ, *Riyâzü’ş-Şuarâ*, Nuruosmaniye Ktp., nr. 3724, vr. 104a.
- SABUNCU, Zeynep, *Mihr ü Mâh: Mustafa Âli*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1983.
- SARAÇ, Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3 F Yayımevi, İstanbul 2007.
- _____, *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat*, R Yay., İstanbul 2000.
- SEFERCİOĞLU, Nejat, *Nev’i Divanı’nın Tahlili*, Akçağ Yay., Ankara 2001.
- SELÇUK, Bahir, *Nâlî Mehmed Efendi Tuhfetü’l Emsâl (İnceleme-Metin-Dizin)*, Malatya 1999. <http://ekitap.kultur.gov.tr/dosya/1-292430/h/nali-mehmed-efendi---tuhfetul-emsal.pdf>, E.T.: 23.11.2013.
- SERDAROĞLU, Vildan, *Sosyal Hayat Işığında Zâtî Divanı*, İSAM Yay., İstanbul 2006.

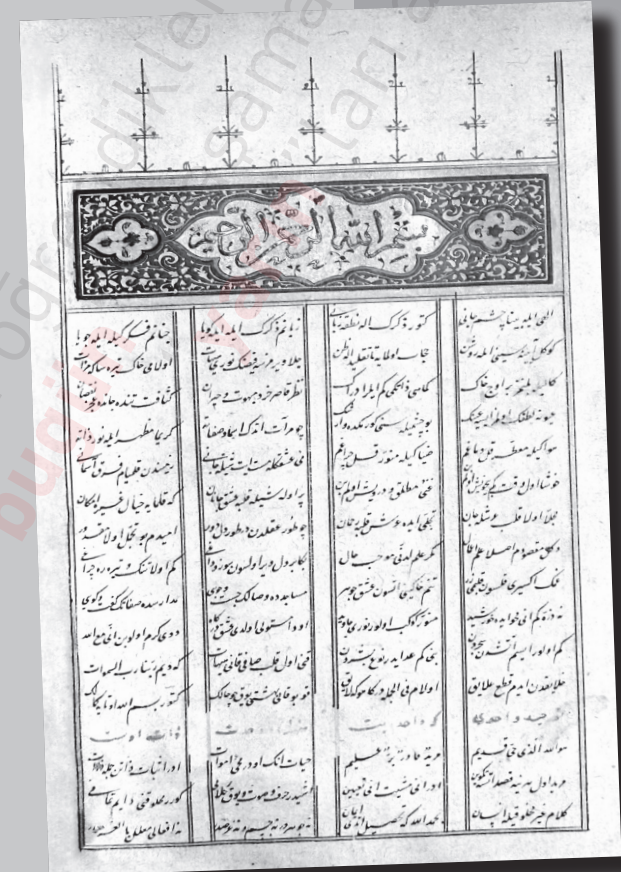
- SOLMAZ, Süleyman, *Ahdî ve Gülşen-i Şu’arâsı (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2005.
- ŞAHİNOĞLU, M. Nazif, “Attâr, Ferîdüddin”, *DİA*, IV, İstanbul 1997, 95-98.
- ŞEMSEDDİN SAMÎ, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul 2006.
- ŞEN, Fatma Meliha, *Tâcî-zâde Câfer Çelebi Divanı’nda XV. Ve XVI. Yüzyıl Osmanlı Toplum Hayatı*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 2002.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, KARTAL, Ahmet, *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul 2004.
- ŞİŞMAN, Bekir, KUZUBAŞ, Muhammed, *Mitik, Destânî, Efsanevî ve Tarihi Unsurlar Açısından Şehnâme’nin Türk Kültür ve Edebiyatına Etkileri*, Ötüken Yay., İstanbul 2007.
- TAĞMAN, S.Ertan, *Mustafa İbn Ali el-Muvakkit’in Usturlab Risalesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Ankara 2007.
- TANYERİ, Mehmet Ali, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yay., Ankara 1999.
- TARLAN, Ali Nihad, *İslam Edebiyatında Leyla ve Mecnun Mesnevisi*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniv., Türkiyat Araştırmaları Ens., nr. 1, İstanbul 1922.
- TEFAZZÜLÎ, Ahmed, “Enûşirvân”, *DİA*, XI, İstanbul 1995, 531-579.
- TİKEN, Kamil, *Mihr ü Müşteri, Hassân: vr.27a-33b*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1986.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri-Eski Yazı ve İmlâ-Arapça-Farsça-Eski Anadolu Türkçesi*, Alfa Basım Yayımları Dağıtım, İstanbul 1999.
- _____, *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl (Gramer-Metin-Sözlük)*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1977.
- TOPUZOĞLU, Tevfik Rüştü, “Hezec”, *DİA*, İstanbul 1998, XVII, 302-304.
- TÖKEL, Dursun Ali, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar, Şahıslar Mitolojisi*, Akçağ Yay., Ankara 2000.
- TÖREN, Hatice (Haz.), *Ali Şîr Nevâyî Sedd-i İskenderî (İnceleme-Metin)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2001.
- TURAN, Şerafettin, “Bayezid II”, *DİA*, İstanbul 1992, V, 234-238.
- TURHAN, Vedat Nuri, *Zarîfî ve Mihr ü Mâh Mesnevisinin Tenkidli Metni ve İncelemesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Erzurum 1995.

- ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir, “Türkiye Türklerinde Ad Verme İle İlgili Gelenek ve İnançlar”, *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri IV. Cilt Gelenek- Görenek ve İnançlar*; DSİ Basım ve Foto-Film İşletme Müdürlüğü Matbaası, Ankara 1976.
- ÜNVER, İsmail, “Mesnevi Türk Edebiyatında”, *DİA*, Ankara 2004, XXIX, 323.
_____, *Türk Edebiyatı'nda Manzum İskender-nâmeler*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1975.
- ÜZÜM, İlyas, “Hatîpzâde Muhyiddin Efendi”, *DİA*, XVI, İstanbul 1997, 463-464.
- VON GABAIN, A., *Eski Türkçenin Grameri*, Çev.: Mehmet Akalın, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988.
- YAVUZ, Kemal (Haz.), *Aşık Paşa Garibnâme*, TDK Yay., İstanbul 2000.
_____, “Anadolu’da Başlayan Türk Edebiyatında Görülen İlk Miraçnâmeler: Âşık Paşa ve Miraçnâmesi”, *İlmi Araştırmalar*, İstanbul 1999, S. 8, 247-266.
- YENİTERZİ, Emine, *Türk Edebiyatında Na’îlar*, Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1993.
_____, “Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Klâsik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı Prof. Dr. Turgut KARABEY Armağanı*, 2010, III, S.15, 301-334.
- YILMAZ, Bülent, *Assâr-ı Tebrîzî ve Mihr ü Müşterî Mesnevisi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv., Erzurum 1996.
- YILMAZ, Fatma Nur, *Mihr ü Müşterî, Hassân: vr.39b-45b*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Ens., İstanbul 1986.
- YILMAZ, Kâşif (Haz.), *Güftü ve Teşrifâtü 'ş-Şu' arası*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2001.
- YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Arapça ve Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü*, Sütun Yay., İzmir 2008.
- YILDIRIM, Nimet, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, Kabalıcı Yay., İstanbul 2006.
_____, *İran Mitolojisi, Kökenleri, Kaynakları, Ana Temaları*, Pinhan Yay., İstanbul 2012.
- YILDIRIM, Talip (Haz.), *Hüseyin Baykara Divânı İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkı Basım*, Hat Yay., İstanbul 2010.
- ZEYNUDDİN AHMED, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercesmesi*, I-XII, Haz.: Ahmed Naim, Dîb Yay., Ankara 1985.
- ZÜLFE, Ömer, *Şiirin İzinde Sözü Gölgesinde Osmanlı Şiirinde Kelimeler, Kavramlar, Deyimler*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2011.

Behiştî Sinan

Mihr ü Müşterî

ÇEVİRİYAZI METİN

Bismi'llāhi'rrahmāni rrahīm

MM 1b [1b]

Mefā'ülün/Mefā'ülün/Fa'ülün

1. İllāhī eyle bīnā çeşm-i cānı
Getür zikrūñ ile nuṭka zebānı
2. Zebānum zikrūñ ile eyle güyā
Cenānum fikrūñ ile eyle cüyā
3. Göñül āyīnesini eyle rüşen
Hicāb olmaya tā taḳlīd ile zan
4. Cilā virmezse feyzüñ nūrı heyhāt
Ola mı ḥāk-i tīre saña mir'āt
5. Kemāliyle bilinmez bir avuç ḥāk
Kemāhī zātuñı kim eyler idrāk
6. Nāzar kâşır ḥired mebhūt u ḥayrān
Keşāfet tende cānda 'acz [ü] noḳşān

7. 'Uyūna luṭfuñ olmaz ise 'aynek
Bu çeşm ile seni görmekte var şek
8. Çü mir'āt itdūñ esmā vü şifāta
Kerīmā mazhar eyle nūr-ı zāta
9. Hevāñ ile mu'aṭṭar kıl dimāğum
Ziyāñ ile münevver kıl çerāğum
10. Mey-i 'ışkuñla mest it şöyle cānı
Zemīnden ḳılmayam fark āsumānı
11. Hōşā ol vaḳt kim bī-ḥiṣ olam ben
Ġānī-i muṭṭlak u dervīş olam ben
12. Pür ola şöyle ḳalbe 'ışḳ-ı cānān
Ki ḳalmaya ḥayāl-i ğayre imkān
13. Mücellā ola ḳalb-i 'arş ile cān
Tecellī ide 'arş-ı ḳalbe Rahmān

14. Çü favr-ı 'aqlıdandır favr-ı dil dūr
Ümîdüm bu tecemmül ola maqđdūr
15. Degül maqşüdüm ašlâ 'ilm-i a'mâl
Meger 'ilm-i ledünnî mücib-i hâl
16. Baña bir dil vir olsun süz u dađı
Kim ola teng ü türe reh çeräđi
17. Ğamuñ iksiri kılsun qalbümi zer
Tenüm hâkini itsün 'ıŝk cevher
18. Mesâcidde vişâliüñ cüst ü cüyı
Medârisde şıfâtuñ güft ü güyü
19. Ne zerre kim anı maħv ide hürşid
Münevver kevkeb olur nūr cävîd
20. Oda müstevli oldı 'ıŝk dergâh
Didi germ oluban innî ma'-Allâh
21. Kim olur isem âteşden şecerden
Beni kim 'add ider nev'-i beşerden
22. Kanı ol qalb-i şâfi kanı heyhât
Ki diyem *Rabbenâ Rabbü's-semavât*¹
23. Hâlâyıkdan idem kaç'-ı 'alâyık
Olam fi'l-cümle dergâhuña lâyıq
24. Kõ bu qalı Behiştî yok çü hâlîüñ
Getür Bismillâh arta ya kemâlîüñ

TEVHİD-İ VÂHİDİ Kİ VÂHİDİYYET
HEZÂ VAHDET-İ ZÂT-I ÜST

25. *Hivâllâh'ül-lezi*² hayyu kadîm
Mürîdüñ Qâdirün berrün 'Alîm
26. Hâyât anuñ odur muhyî-i emvât
İder işbât-ı zâtın cümle zerrât

¹ Beyitte "*Rabbenâ Rabbü's-semavât*" ibaresi ile Kehf 18/14'den nakis iktibas yapılmıştır. Ayetin orijinal metni ve meali şöyledir:

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا

Kalkıp da, "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. O'ndan başkasına asla ilâh demeyiz. Yoksa andolsun ki saçma bir söz söylemiş oluruz. Şunlar, şu kavmimiz, O'ndan başka tanrılar edin-diler. Onlar hakkında açık bir delil getiriselerdi ya! Artık kim Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalimdir?" dediklerinde onların kalplerine kuvvet vermiştik.

² Beyitte "*Hivâllâh'ül-lezi*" ibaresi ile Haşr 59/22-23'den nakis iktibas yapılmıştır. Ayetlerin orijinal metni ve meali şöyledir:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

O, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'tır. Gaybı da, görünen âlemi de bilendir. O, Rahmân'dır, Rahîm'dir (59/22).

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah'tır. O, mülkün gerçek sahibi, kutsal (her türlü eksiklikten uzak), barış ve esenliğin kaynağı, güvenlik veren, gözetip koruyan, mutlak güç sahibi, düzeltip islah eden ve dilediğini yaptıran ve büyüklükte eşsiz olan Allah'tır. Allah, onların ortak koştuklarından uzaktır (59/23).

27. Mürîd ol her neye kaçd itse tekvîn
İder anı meşiyet âni ta'yîn
28. İşidür harf u şavt u yok kelâmı
Görür maħlûkını dâyim tamâmî
29. Kelâm-ı ğayr-ı maħlûk ile insân
Bi-ħamdillâh ki taħşil itdi îmân
30. Ne cevherdür ne cism ü ne 'arazdur
Ne ef'ali mu'alle bi'l-ğarazdur
- MM 2a [2a]
31. Degül maħdûd u ma'dûd u muşavver
Nazîri zıddı yok Allâhu ekber
32. Ne vardur zât-ı pâkinüñ mekânı
Ne hõd vardur vücûduñ zamânı
33. Münezzeħ zâti çün ile çerâdan
Müberrâ ibtidâdan intihâdan
34. Rumûz-âmûzi 'aql-ı dūr-bînüñ
Hidâyet-baħşı her ehl-i yakîñüñ
35. Başâret-baħş-ı çeşm-i evliyâdur
Başirebaħş-ı qalb-i aşfiyâdur
36. Kıyâm-âmûzi şimşâd u çenâruñ
Hıram-âmûzi favs-ı bahâruñ
37. Hâta-puşı harif-i bâde-h'âruñ
'Atâ-baħşı faķir ü tãc-dâruñ
38. Tarâvet ol virür verd-i bahâra
Leťâfet ol virür qadd-i çenâra
39. Dilin dilberlerüñ sengin iden ol
Yüzin 'aşıklarüñ rengin iden ol
40. Nemekdân eyleyen ol la'l-i yârı
Kõmayan dilde ol şabr u qarârı
41. Viren dilberlere hüsn ü şemâyil
İden bi-dilleri anlara mâyil
42. Periler sinesin simin iden ol
Şacın müşgin ruħun nesrin iden ol
43. Nihâli eyleyen serv-i hürâmân
Sühâyı eyleyen hürşid-i tabân
44. Viren bir kaçre mâya çeşm ü ebrü
Benefşe hâl ü sünbül zülf ü gülür
45. Viren ziyet nücüm ile semâya
Zemîni döndüren perr-i hümâya
46. Sipihrüñ eyleyen taşın mu'allâ
İden âyinesin mihrüñ mücellâ
47. Geyüren âteşe la'lîn kabâyı
Türâba ğazv iden müşgin giyâyı
48. Dimâğın eyleyen bâduñ mu'aťtar
Kılan qalbın şunuñ şâf u münevver
49. İden bir kaçre mâyı dürr-i şâfi
İden pür-müşg-ter bir huşk-nâfi
50. Nebât-ı Mısrı iden büriyâdan
Yaradan nūr-ı muzlim tütüyâdan
51. Zebânı mürğ-ı güyâ eyleyen ol
Gülü rengin ü büyâ eyleyen ol

52. Te'âl-Allah zihî kayyûm u dâna
Her işde ihtiyâr ile tüvânâ

53. Dinilmez zâtına anuñ çe vü çün
Te'âlâ şānuhu 'ammâ yeķülün

54. Enîsi hâtır-ı halvet-nişinüñ
Ĥayālî manzar-ı bārîk-bînüñ

55. Anuñ mihri çerâġı encüm-efrüz
Anuñ şevķi Ĥayālî āsumān-süz

56. Naşîb olsa kime kim derd ü daġı
Bulur dünyâ vü 'uķbâdan ferâġı

57. Zihî t̄alî' zihî i'zâz u devlet
Ki bir zerre bula Ĥürşîde ķurbet

58. Düşe dura yürüye bî-ser ü pā
Ola bir ķaķre iken mevc-i deryâ

59. Anuñ derdi³ devâ-yı dâ'-i cāndur
Bedende cān gibi cānda nihāndur

60. Çü dürd-i derdini nüş itdi Ādem
Pür oldı nālîş ile ĥum-ı 'ālem

61. Çü derdi ile memlü oldı Ĥsâ
Du'āsı ile mürde itdi ihyâ

62. Ferîd oldı çü 'ışķında Muĥammed
Müyesser oldı aña 'izz-i sermed

63. Olanlar 'ışķa yâr u derde mu'tād
Behiştî dāyim olur ĥurrem [u] şād

DER BEYÂN-I SEBEB-İ ZUHÛR-I İN MEZÂHİR

64. Ezelde mütteĥid iken bu eşyâ
Temeyyüz yoġ u yoġ idi men ü mâ

65. Heyülâ-yı 'ademde şüret-i kevn
Daĥı bulmamış idi naķş ile levn

66. Ta'ayyün bulmamışdı daĥı ervâĥ
Teşahĥuş bulmamışdı işbu eşbâĥ

67. Daĥı ma'düm idi ecsām-ı fānî
Daĥı me'vâ idi vaĥdet cināni

68. Ķamu müstaġraķ-ı deryâ-yı vaĥdet
Ne derd-i hecr ü ne dārü-yı vuşlat

69. Cemâl-i yâr idi gün gibi zâĥir
Seĥâb olmamış idi bu mezâĥir

70. Cemâliyle ķılurdu 'ışķ-bâzî
İderdi zâtına i'zâz-ı nâzi

71. Cemâli muţlakâ âyineden dür
Ĥabâb olmamış idi pertev-i nür

MM 2b [2b]

72. Zuhûri iķtizâ ķıldı maĥabbet
Vücûda geldi pes mir'ât-ı keşret

³ Metinde “derd” kelimesinden sonra atf vavı kullanılmış ve kelime “derd u” şeklinde yazılmıştır. Fakat anlam gereġi kelimenin “derdi” şeklinde okunması gerekmektedir. Bu sebeple kelimeyi “derdi” şeklinde yazılmıştır. Bu durumda beytin anlamı şöyle olmaktadır: “Canın derdinin devası onun derdidir. O da bedendeki can gibi canda gizlidir.”

73. Tecellî itdi mir'âta cemâlî
Maĥabbet buldı anuñla kemâlî

74. İdüp her âyineden 'arz-ı ruĥsâr
Temâşâ itdi anı ehl-i dîdâr

75. Cemâlî her cihetden oldı peydâ
Gerek görmege ammâ çeşm-i bînâ

76. Tecellî itdi mir'ât-ı şuverden
Ki maĥfî olmaya şâĥib-naẓardan

77. Beşer âyine ol âyine-ârâ
Nihân zâtı şifâtı âşikârâ

78. 'Ayân oldı çün ol şems-i taķaddüs
Münevver oldı bu âfâķ u enfüs

79. Muġannî oluban efrâd-ı Ādem
O şevķa raķş urur zerrât-ı 'ālem

80. Zihî ĥürşîd kim bir lem'a nürü
Caĥîm itmiş durur ĥûra ķuşûri

81. Ĥicâb olanlara ta'yîn-i berzah
'Aceb midür cinân olursa düzah

82. Gider benligüñi ķaldur ĥicâbı
Behiştî gör bu rüşen âfitâbı

İTÂB BÂ DİL-İ PÜR- ŞİTÂB

83. Niçün ĥunşāsın ey t̄fl-ı mecâzî
Nice bir lu'b u lehv ü ĥâķ-bâzî

84. Binüp çübîn esbe ey dil-i zâr
Şanursın kim Burâķ-ı berķ-reftâr

85. Yola 'azm eyleme anuñla zinhâr
Giriftâr-ı gil eyler âĥir-i kâr

86. İdinüp çübdan t̄ġı ĥamâyil
'Acedür kim olursın cenge mâyil

87. Şaķın kim 'âķbet ol t̄ġ-i çübîn
İdiser ĥ'âb-gāhuñ ĥâķ ü ĥünîn

88. Bulamaduñ gibi ĥâl-i ricâlî
Ki ĥâķ ile bir eylersin sifâlî

89. Kedüdan eyleyüp ey t̄fl mîzân
Nice bir olasın ĥâşâķ-sencân

90. İdersin dâmenüñi seng ile pür
Şanursın her birin bir ķymeti dürr

91. Cihân şarrâfısın cevher-fürüş ol
Ķo ĥayvāniyyeti sa'y it sürüş ol

92. 'Alî ol himmetüñdür Zülfeķaruñ
Rizâ-yı Ĥaķķı gör ķo ihtiyāruñ

93. Süvâr ol şâĥbâzâne ĥümāya
Per ü bāl aç 'urüc eyle semāya

94. Meges olma ĥümâ ol eyle pervâz
Ķonar şeh destine perrende şehbâz

95. Seg olma cehd idüp şîr-şikâr ol
Ķul olup Ĥaķķa ĥalkâ şehriyâr ol

96. Ķo nefsiñ dâmenini rûĥa ol yâr
Dilerseñ kim saña yâr ola dil-dâr

97. Neden cāh ile mâla meyl herġāĥ
Olur çün mâl mâr u cāh olur çāĥ

98. Kemâl oldur ki ferzi ruḥ idesin
Bu evden baydaḳı matrūḥ idesin
99. Hüner bu nefsi rūḥa idesin yār
Müselmān ola nefis eyleye ikrār
100. Sa'adet isteseñ terk eyle 'adet
Ki 'adet terkidür 'ayn-ı sa'adet
101. Dilerseñ uḥrevî 'izz ü sa'adet
Behiştî dā'imā eyle 'ibadet
- 'ARZ-I MÜNĀCĀT BE-DERGĀH-I
KĀZĪŪ'L-ḤĀCĀT**
102. Ḥudāyā zinde kıl 'ıṣḳuñla cānı
Cemālūñle münir it ḥün-feṣānı
103. Gözümden gā'ib olmasun cemālūñ
Gönülden gitmesün hergiz ḥayālūñ
104. Çü virdüñ çeşm-i binā kılma a'mā
Tecellî kuḥli ile eyle kuḥlā
105. Gönül ḳandīlin it ḥikmetle rūşen
Ḥicāb olmaya tā kim ḫulmet-i ten
106. Ḥicāb olursa vaşla cism-i nā-pāk
Nedür kim gözde ḳala bir avuç ḥāk
107. Geçer cān isteyen ḥākī bedenden
Ne aşşı Yūsuf elde pīrehenden
108. İdüñ 'uşşāk ḫālinden ḥaber-dār
Bu ḡaflet uyḫusından eyle bīdār
109. Ki dil 'ıṣḳuñla bula zindegānī
Ki cān vaşluñla bula kām-rānī
110. İlāhī pāk iken şāfī güherden
Diriḡā kim keşif olduk ḥacerden
111. Tecellīyle mücellā idi mir'āt
Beden zarfiyyetinden irdi āfāt
- MM 3a [3a]**
112. Ta'allüm bizden eylerken melekler
Ta'azzum gösterür şimdi felekler
113. Bi-ḥamdillāh idüp ibn-i Ādem
'Ubüdiyyet ile itdün mükerrerem
114. Şeref virdüñ melā'ikden ziyāde
Müyesser eyledün çeşm-i güşāde
115. Naşib it Rabbenā 'izz-i mü'eyyed
Tecellî eyle kıl rūḫum muḫalled
116. Bu ānī devletüñ yok i'tibārı
Hemānā bir iki gündür ḳararı
117. Heves bir ki olup bād-ı hevāya
'Abeş aldanmışam ān-ı şafāya
118. Şevābı cürm ile taḫlīḫ kıldum
Gehī ifrāt u geh tefriḫ kıldum
119. Beni ızlāl idüben nefis-i kāfir
'İbadet eylemekde kıldı ḳaşır
120. Egerçi emr ü nehyüñ oldu ma'lūm
Teḫallüf itdürür bu nefis-i meyşüm
121. İlāhī eyle nefsum tevnenin rām
Niçe bir ser-keş olup ola ḥöd-kām

Özel Adlar Dizini

- Ādem(î):** 60, 79, 113, 158, 181, 274, 338, 2299, 3738, 3739, 3741, 3751, 3765, 3773, 3778.
- 'Acem:** 1814, 1824, 1910.
- Aḫmed (Hz. Muhammed):** 174, 296, 335, 1898, 4604.
- Aḫmedî:** 493.
- Aḳşā (Mescid-i Aḳşā):** 257, 258, 259.
- 'Alî:** 92.
- 'Ālî Sīnā:** 480, 803, 1900.
- 'Alî Şir (Nevāyî) :** 505, 4616.
- 'Arab:** 347, 1142, 1824, 1910.
- Āşaf:** 533, 593.
- 'Aşşār:** 1028, 1097, 1458, 1576, 1737, 1935, 2305, 2754, 4573.
- 'Azāzîl:** 772, 3176.
- Āzer:** 420, 1691.
- 'Azrā:** 2073, 3512.
- Bābil:** 431.
- Bānū:** 2496, 2527, 2617, 2621, 2635, 2640, 2648, 3843, 3892, 4296, 4320.
- Bāyezid Ḥān (II. Bayezid):** 340, 1851, 4604, 4630.
- Bedaḫşān:** 1655.
- Bedr:** 781, 922, 961, 1026, 1107, 1116, 1176, 1177, 1221, 1326, 1341, 1348, 1358, 1360, 1371, 1389, 1738, 3651, 3755, 4397.
- Behiştî:** 24, 63, 82, 101, 157, 211, 332, 512, 1884, 1931.
- Behrām:** 288, 758, 774, 795, 1352, 1360, 1386, 1389, 1390, 1786, 1787, 3191, 3192, 3265, 3268, 3663, 3664, 3666, 3682, 3703, 3708, 3709, 3725, 3734, 3738, 3739, 3741, 3751, 3765, 3773, 3778.
- Behrām Çübün:** 3192.
- Belḳıs:** 2622, 2822, 3828.
- Benātü'n-na's:** 298, 408, 3720.
- Bercis:** 3828.
- Bihzād:** 1392, 1401, 1456, 1593, 1607, 1613, 1614.
- Bijen:** 3085.
- Bisütün:** 738, 2695, 2791, 3182.
- Cem:** 533, 1284, 2148, 2708, 2759, 3880.
- Cemşid:** 527, 1122, 1850, 3763, 4102, 4353.
- Cevher:** 1725.
- Cevzā:** 2553, 2616, 2619.
- Ceyḫün:** 902, 1463, 2516, 2541, 3255, 3558.
- Cibril:** 185, 195, 306, 313, 772, 2818.
- Çaç(î):** 4610.
- Çin(î):** 421, 1179, 1360, 1627, 1649, 1678, 1708, 2247, 2635, 2643, 2872, 2917, 2982, 2997, 3325, 3359, 3643, 3837, 3843, 3862, 3864, 3865, 3912, 3935, 3959, 3960, 4046, 4066, 4120, 4221, 4227, 4296.
- Dāḫḫāk:** 358, 2148, 3383.
- Dārā:** 340, 347, 388, 1596, 3091.
- Dārāb:** 526, 1851.
- Dāvūd:** 517, 4442.
- Destür:** 532, 594, 848, 852, 871, 1045.
- Düstür:** 2312, 2313, 2355, 2833, 2834, 3023, 3030, 3056, 3100, 3717, 3782, 3808, 3810, 3811, 3815, 3817, 3823, 3830.
- Ebū Cehl:** 778.

Efrâsiyâb: 3091.
Elbüür: 1800, 3172.
Erjeng: 1680, 4047.
Esed: 253, 1724, 4398.
Eyyüb: 4359.
Fârabî: 2442.
Ferhâd: 994, 1461.
Ferhâd (Satraç Ustası): 2385, 2389, 2390, 2392.
Feridün: 388, 527, 533.
Fırat: 2541, 2920.
Fir'avn: 1872.
Firdevsî: 4575.
Fisağur: 2427.
Gence: 1813.
Giv: 3085.
Gürgân: 4574.
Habibullâh (Hz. Muhammed): 210.
Hâfız: 2988.
H'ârezm: 2093, 2171, 2704, 3004, 3047, 3325, 3326, 3646, 3653, 3654, 3665, 4412.
Hârûn: 289.
Hârût: 285, 2549.
Hassân: 1902, 1905.
Haţipoğlı (Hatipzâde/Mehmed Muhyiddin Hatipoğlı): 474.
Hiţâ(yî): 1713, 2247, 2683, 3365, 4344.
Hiżır: 1964, 2236, 3425.
Hind(ü): 1812, 2152, 2340, 2388, 2739, 3068, 3300, 4347.
Hüsrev: 494, 1606, 2760, 4571.
İrâk: 1411.
İşfahân: 613.
İştah: 4412.
İbrâhîm: 294.
İrân: 347, 1809, 2815, 3646, 4411.
İsâ(î): 61, 520, 1774, 1898, 3378.
İsfendiyâr: 3092.
İskender (Sikender): 347, 388, 463, 526, 1851, 1998, 2290, 2866, 4153.
İskender-nâme: 4659.
Ka'be: 213, 4446.
Kâf: 580, 738.
Ķaren: 3087.
Ķârûn: 4492.
Ķasım: 174.
Ķaytâs: 3088.
Ķeh-keşân: 250, 560, 1232.
Ķeşmer: 3470.
Ķeşusrev: 2759, 3091.

Keyvân: 758, 1937, 2138, 2251, 2256, 2264, 2269, 2281, 2286, 2293, 2296, 2303, 2307, 2320, 2328, 2354, 2355, 2364, 2381, 2413, 2418, 2436, 2444, 2463, 2468, 2470, 2476, 2486, 2494, 2553, 2639, 2658, 2681, 2696, 2698, 2703, 2709, 2711, 2830, 2994, 2996, 3001, 3018, 3032, 3047, 3051, 3055, 3099, 3100, 3121, 3131, 3152, 3157, 3162, 3297, 3309, 3313, 3315, 3321, 3324, 3330, 3368, 3406, 3418, 3629, 3630, 3700, 3707, 3711, 3716, 3746, 3749, 3754, 3761, 3762, 3764, 3779, 4413.
Kirmân(î): 3195.
Leclâc: 2383, 2388.
Leylî: 693, 3511.
Mahmüd (Hz. Muhammed): 165, 294.
Mânî: 421, 1699, 1904.
Mecnün: 693, 994, 1799, 1945, 3511.
Meh-yâr: 1570, 1572, 1575, 1738, 1751, 1756, 1758.
Mekke: 257.
Mesih: 279, 518, 4506.
Mısr: 50, 1737, 3270.
Mihr: 616, 710, 721, 725, 748, 771, 774, 784, 785, 809, 840, 841, 850, 873, 878, 951, 955, 1050, 1056, 1058, 1177, 1207, 1219, 1231, 1261, 1290, 1349, 1358, 1360, 1416, 1419, 1453, 1456, 1482, 1489, 1541, 1549, 1576, 1577, 1596, 1623, 1629, 1635, 1638, 1659, 1706, 1707, 1733, 1735, 1747, 1748, 1755, 1779, 1936, 1949, 2017, 2036, 2043, 2056, 2059, 2061, 2079, 2087, 2093, 2100, 2138, 2164, 2175, 2181, 2196, 2207, 2227, 2258, 2268, 2283, 2288, 2292, 2303, 2312, 2313, 2316, 2328, 2332, 2354, 2361, 2374, 2375, 2382, 2419, 2431, 2453, 2455, 2463, 2467, 2468, 2470, 2472, 2476, 2492, 2494, 2497, 2498, 2501, 2504, 2507, 2509, 2550, 2556, 2616, 2644, 2658, 2697, 2698, 2701, 2703, 2707, 2709, 2722, 2738, 2755, 2757, 2843, 2900, 2994, 2996, 3027, 3029, 3059, 3075, 3102, 3107, 3109, 3132, 3142, 3153, 3281, 3283, 3290, 3306, 3313, 3317, 3322, 3323, 3404, 3409, 3418, 3440, 3455, 3510, 3597, 3599, 3611, 3613, 3614, 3645, 3687, 3693, 3695, 3705, 3718, 3738, 3741, 3756, 3758, 3761, 3764, 3780, 3784, 3785, 3803,

3804, 3810, 3818, 3941, 4028, 4029, 4082, 4083, 4095, 4096, 4098, 4104, 4107, 4114, 4132, 4137, 4209, 4217, 4246, 4249, 4278, 4289, 4296, 4319, 4324, 4371, 4375, 4379, 4390, 4397, 4399, 4407, 4411.
Mihr-âb: 1739, 1747, 1751, 3651, 3658, 3661, 3666, 3668, 3670, 3673, 3682, 3693, 3695, 3735, 3743, 3755, 4403.
Mihrân: 3157, 3277, 3716.
Muhammed: 62, 174, 403, 1898.
Muhanţas: 3088.
Müsî: 292, 3820.
Muştafâ (Hz. Muhammed): 155, 778.
Müşteri: 290, 291, 618, 721, 748, 774, 785, 799, 811, 838, 841, 849, 855, 923, 955, 1046, 1058, 1098, 1107, 1116, 1138, 1222, 1317, 1368, 1369, 1371, 1372, 1389, 1402, 1419, 1460, 1475, 1490, 1562, 1572, 1728, 1738, 1739, 1755, 1786, 1787, 1792, 1798, 2498, 2504, 2733, 3516, 3654, 3658, 3704, 3711, 3742, 3754, 3761, 3780, 3832, 3876, 3894, 4082, 4099, 4213, 4397.
Nâhîd: 609, 2142, 2162, 2438, 2496, 2498, 2509, 2539, 2555, 2616, 2644, 2645, 2647, 2653, 2729, 2741, 2840, 2857, 2882, 3458, 3481, 3510, 3513, 3633, 3784, 3832, 3980, 4189, 4289, 4351, 4353, 4416.
Nemrüd: 1873.
Nesr-i Tâ'ir: 297, 365, 564, 737, 2673, 2913.
Nîl: 1055.
Nizâmî: 494, 1813, 4565, 4573.
Nüh: 1964.
Pervîn: 298, 408, 659, 2165, 2529, 2556, 2778, 3349, 3536, 3597, 3720, 3842, 4064, 4224, 4225, 4608.
Pervîz: 1102.
Rey: 1575, 1738.
Rıdvân: 2803, 3330, 4607.
Rüm(î): 347, 484, 1814, 1822, 1823, 1932, 2815.
Rüstem: 2066, 2923, 3082, 3089, 3097, 3136, 3140.
Şabâ (Sebük-pây): 1726, 1767, 4358, 4360, 4367, 4368, 4369, 4370.
Sâmîrî: 432.

Semerķand: 2998.
Sind: 2388, 4027.
Sühâ: 43.
Süleymân: 181, 340, 527, 593, 950, 1850, 2360, 2632, 2822, 3063, 3084, 3828, 4388, 4418, 4460.
Sünbüle: 560.
Süreyyâ: 243, 608, 1807, 3427, 3844, 3891.
Şâh-ı Der-bend: 1795.
Şâh-nâme: 4593.
Şâm(î): 3990.
Şâpür: 527, 707, 809, 848, 1029, 1388, 1399, 1416, 1592, 1607, 1630, 1699, 3718, 3739, 4297, 4373, 4379, 4380, 4385, 4397, 4413.
Şeb-dîz: 1690.
Şehnâz: 1509, 1515.
(Şemse) Bânû: 1649, 1654, 1659, 4365, 4390.
Şeref: 2031, 2040, 2042, 2058, 2137, 2173, 2175, 2181, 2184, 2234, 2243, 2268, 2637.
Şeyh Câmî: 495, 1813, 4572.
Şeyhî: 493.
Şîraz: 613, 3195.
Şîrin: 2759.
Şîrvân: 2248.
Tâtâr: 3496, 4349.
Türân: 347, 4411.
Türk(î): 3163, 4554, 4555.
Utarid: 276, 519.
Vakķas: 3086.
Vâmıķ: 994, 2073, 3512.
Yahyâ: 279, 518.
Ya'ķüb: 2878, 4359.
Yemânî: 3282.
Yılduz: 3170, 3272, 3273, 3278, 3283, 3290, 3299.
Yünus: 1444.
Yüsuf: 107, 234, 287, 422, 1431, 1597, 2878, 3510, 4359, 4363, 4663.
Zâl: 2552, 2899, 3087, 3128, 3140.
Zelîhâ: 3510, 4394.
Zühâl : 293.
Zühre : 280, 281, 1779, 2151, 2428, 2437, 2644, 2755, 2970, 3251, 3349, 3437, 3457, 3876, 4071, 4075, 4093.
Züleyhâ (bk. Zelîhâ)

BEHİŞTÎ SİNAN'IN MİHR Ü MÜŞTERÎ ADLI MESNEVİSİ

Bu çalışmada Behiştî Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?)'in İngiltere Ushaw College Church Kütüphanesi'ndeki *Hamse*'si içinde yer alan *Mihr ü Müşterî* adlı mesnevisi incelenmiştir. Çalışma beş ana bölümden oluşmuştur.

Giriş bölümünde, Mihr ü Müşterî ve Mihr ü Mâh mesnevilerinin doğuşu ve gelişimi ile Türk edebiyatında varlığı bilinen Mihr ü Müşterî ve Mihr ü Mâh mesnevileri incelenmiştir. Birinci bölümde Behiştî'nin hayatı, eserleri ve edebi şahsiyeti tanıtılmıştır. İkinci bölümde eserin ve *Hamse*'nin yazılış sebebi, şekil özellikleri, dil ve üslup özellikleri, edebi sanatlar ve muhteva özellikleri incelenmiştir. Muhteva özellikleri başlığı altında ise öncelikle eserde ön plana çıkan astronomik unsurlar arkasından da güzellik unsurları, örf, adet, inanç ve sosyal hayat unsurları ele alınmıştır. Daha sonra da sırasıyla tahkiye, özet ve mukayese başlıkları ile eser incelenmeye devam edilmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışmanın sonunda elde edilen sonuçlar belirtilmiştir. *Mihr ü Müşterî*'nin Metni Üzerine başlığı altında, yazma nüshanın tavsifi yapılmış ve metin kurulurken takip edilen yol açıklanmıştır. Çeviriyazı Metin/*Mihr ü Müşterî* başlığı altında ise eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Dizin bölümünde ise metinde geçen özel adlar beyit numaraları ile sıralanmıştır.

Mihr ü Müşterî, Behiştî'nin *Hamse*'sini oluşturan mesnevilerden birisi olması bakımından Türk edebiyatı tarihi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Aynı zamanda geçiş dönemi eseri olması itibarıyla Türk dili sahası açısından da değerli olan eser, muhteva özellikleri itibarıyla da Türk kültürü için önem arz eden özelliklere sahiptir. Bu çalışma ile *Mihr ü Müşterî* gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmıştır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7471-67-1

9 786257 471671